

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 1Obo/15/2017
Identifikačné číslo spisu: 7010899972
Dátum vydania rozhodnutia: 30.01.2018
Meno a priezvisko: JUDr. Jana Hullová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2018:7010899972.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky, v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Jany Hullovej a členiek senátu JUDr. Andrey Moravčíkovej, PhD. a JUDr. Ivany Nemčekovej, v spore žalobkyne Slovenská konsolidačná, a.s., so sídlom Cintorínska 21, Bratislava, IČO: 35 776 005, proti žalovanému Poľnohospodárske družstvo Strážne, so sídlom Strážne, IČO: 00 678 406, zastúpenému advokátom JUDr. Jozefom Širotníkom, Hviezdoslavova 1018, 075 01 Trebišov, o námietkach proti zmenkovému platobnému rozkazu, o odvolaní žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach č. k. 6Cb/7/2010-191 z 21. decembra 2015 v spojení s uznesením Krajského súdu v Košiciach č. k. 6Cb/7/2010-205 z 8. marca 2016, takto

rozhodol:

I. Rozsudok Krajského súdu v Košiciach č. k. 6Cb/7/2010 - 191 z 21. decembra 2015 v spojení s uznesením Krajského súdu v Košiciach č. k. 6Cb/7/2010 - 205 z 8. marca 2016 z r u š u j e a v r a c i a vec súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Krajský súd v Košiciach (ďalej aj „krajský súd“ alebo „súd prvej inštancie“) rozsudkom č. k. 6Cb/7/2010 - 191 z 21. decembra 2015 v spojení s opravným uznesením Krajského súdu v Košiciach č. k. 6Cb/7/2010 - 205 z 8. marca 2016 (ďalej len „rozsudok“) ponechal v platnosti zmenkový platobný rozkaz č. k. 12Zm 141/1998-88 z 13. januára 2010. O náhrade trov konania rozhodol tak, že žalovaný je povinný nahradiť žalobkyni trovy námietkového konania vo výške 463,72 Eur do troch dní od právoplatnosti rozsudku.

2. Súd prvej inštancie poukázal na návrh na vydanie zmenkového platobného rozkazu podaný 22.12.1998 žalobkyňou Všeobecná úverová banka, a.s., Bratislava (ďalej aj „VÚB“ alebo „pôvodná žalobkyňa“) pôvodne proti trom žalovaným, a to: 1/ TREBIŠOVSKÝ CUKROVAR akciová spoločnosť, IČO: 36 174 131 (ďalej aj „Trebišovský cukrovar a.s.“), 2/ Podielnícke družstvo AGRO Boľ, IČO: 31 721 311 a 3/ Poľnohospodárske družstvo Strážne, so sídlom Strážne, IČO: 00 678 406, o zaplatenie zmenkovej sumy 550.000,-Sk, t. j. 18.256,66 Eur s príslušenstvom. Podľa žaloby VÚB eskontovala (odkúpila)zmenku v sume 550.000,-Sk a výnos zmenky bol poukázaný na účet výstavcu (zrejme „vystaviteľa“)zmenky. Zmenka bola 3. marca 1998 indosamentom prevedená na VÚB. Zmenkárom

(zrejme „zmenečníkom“) zmenky bol žalovaný 1/ (ďalej aj „zmenečník“), výstavcom (zrejme „vystaviteľom“) zmenky žalovaný 2/ (ďalej aj „vystaviteľ“) a avalistom žalovaný 3/ (ďalej aj „zmenkový ručiteľ“). Zmenka nebola zaplatená v určený deň splatnosti 28. augusta 1998, preto VÚB podľa § 79 a nasl. zákona č. 191/1950 Zb. zákon zmenkový a šekový (ďalej aj „ZZŠ“) vykonala protest zmenky, s uhradenými nákladmi protestu u notárky 3.150,- Sk.

3. Podaním z 19. januára 2004 VÚB súdu prvej inštancie oznámila, že na základe zmluvy z 28. júna 2000 uzavretej podľa § 524 a nasl. zák. č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník(ďalej aj „OZ“) postúpila indosamentom pohľadávku zo zmenky na žalobkyňu označenú v napadnutom rozsudku, Slovenská konsolidačná, a.s., Bratislava (ďalej aj „Slovenská konsolidačná,a.s.“), ktorá podľa krajského súdu súhlasila so vstupom do konania na žalujúcej strane. V priebehu prvoinštančného konania pôvodní žalovaní 1/ a 2/ zanikli výmazom z obchodného registra bez právneho nástupcu (žalovaný 1/ dňa 29. januára 2004, žalovaný 2/ dňa 17. februára 2005), preto krajský súd podľa ust. § 107 ods. 4 zák. č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení účinnom do 30. júna 2016 (ďalej aj „OSP“) konanie voči týmto žalovaným zastavil.

4. Proti žalovanému (pôvodne žalovanému 3/) ako zmenkovému ručiteľovi vydal krajský súd zmenkový platobný rozkaz č. k. 12Zm 141/1998-88 z 13. januára 2010, ktorým ho v prospech Slovenská konsolidačná, a.s. zaviazal povinnosťou do troch dní od doručenia zmenkového platového rozkazu zaplatiť žalobkyňi zmenkovú sumu 18.256,66 Eur (550.000,- Sk) so 6 % úrokom od 28. augusta 1998 do zaplataenia, trovy spojené s protestom zmenky 104,56 Eur (3.150,-Sk), odmenu 1/3 % zmenkovej sumy 54,78 Eur (1.650,20 Eur) a trovy konania 730,27 Eur (22.000,-Sk), alebo aby v tej istej lehote podal námietky na príslušnom súde.

5. Žalovaný v zákonnej lehote podal proti zmenkovému platobnému rozkazu námietky, v ktorých uviedol, že 9. mája 2000 bola uzavretá zmluva o prevzatí dlhu, podľa ktorej jeho dlh ako avalistu z predmetnej zmenky, ako aj dlh vystaviteľa zmenky, prevzal Trebišovský cukrovar a.s., ktorý tak zostal jediným dlžníkom VÚB a uvedený veriteľ dňa 30. mája 2000 s prevzatím dlhu písomne súhlasil. Podľa žalovaného tak predmetný záväzok voči VÚB zanikol. Poukázal tiež na zmluvu o postúpení pohľadávok z 28. júna 2000 medzi VÚB a Slovenská konsolidačná, a.s., podľa ktorej k 30. júnu 2000 boli postúpené pohľadávky z predmetných zmenkových obchodov už len voči dlžníkovi Trebišovský cukrovar a.s. Pokiaľ po tomto dátume VÚB indosovala zmenku na Slovenská konsolidačná, a.s., tak len z dôvodu (a s úmyslom) odovzdania všetkých dokumentov k pohľadávke voči Trebišovský cukrovar a.s. Indosáciu žalovaný označil voči vystaviteľovi zmenky a avalistovi ako absolútne neplatný právny úkon pre rozpor s dobrými mravmi (§ 3, § 39 OZ), resp., ak by indosácia bola platná, tak ako úkon právne neúčinný.

6. Súd prvej inštancie prejednal vec na nariadenom pojednávaní 21.12.2015, ktoré vykonal v neprítomnosti žalovaného a jeho právneho zástupcu, pričom v odôvodnení rozsudku vysvetlil, prečo neakceptoval žiadosť a dôvody na žalovanej strane pre odročenie pojednávania. Vo veci samej sa vysporiadal s relevantnými námietkami žalovaného a keďže ich vyhodnotil ako nedôvodné, rozhodol o ponechaní vydaného zmenkového platobného rozkazu voči žalovanému v platnosti. Uviedol, že žalovaný je podľa § 32 ods. 1 ZZŠ ako avalista zaviazaný rovnako ako zmenkový dlžník. Vystaviteľ zmenky ju bol oprávnený previesť rubopisom a posledným indosantom (správne malo byť uvedené indosatárom - poznámka odvolacieho súdu) a majiteľom zmenky, ktorý nadobudol všetky práva zo zmenky, bola Slovenská konsolidačná, a.s. S poukazom na § 17 ZZŠ (od 23.12.2015 § 17 ods. 1 ZZŠ - poznámka odvolacieho súdu) krajský súd uviedol, že na nového majiteľa zmenky neprešli žiadne práva a povinnosti dohodnuté mimozmenkovo medzi predchádzajúcim majiteľom zmenky a zmenkovým dlžníkom, preto žalovaný nemohol dôvodne uplatniť námietky založené na jeho vlastných vzťahoch k predchádzajúcemu majiteľovi zmenky, ktorý (VÚB) súhlasil s prevzatím dlhu podľa označenej zmluvy o prevzatí dlhu. K tejto zmluve z 9. mája 2000 krajský súd zdôraznil, že úprava v § 531 ods. 1 OZ o prevzatí dlhu neplatí pre zmenkové záväzky, keďže ZZŠ zmenu zmenkového dlžníka takouto formou neupravuje a zmenkové záväzky nie je možné previesť zmluvou. Dlh zo zmenky nie je možné zmluvou previesť na iného s účinkami voči všetkým neskorším majiteľom zmenky. Ak by sa aj žalovaný uzavretím zmluvy o prevzatí dlhu podľa § 531 a nasl. OZ zbavil dlhu zo záväzkového vzťahu, nezbavil by sa však záväzku zo

zmenky. V danom prípade by sa žalovaný dlhu zbavil len, ak by došlo k stiahnutiu zmenky z obehu. Podľa krajského súdu ak bol indosament formálne vykonaný v súlade so ZZŠ, nemôže jeho neplatnosť spôsobiť žalovaným tvrdená dohoda strán. Nebola zistená ani právna neúčinnosť indosácie voči výstavcovi a avalistovi zmenky. O náhrade trov konania rozhodol podľa § 142 ods. 1 OSP.

7. Rozsudok krajského súdu v celom rozsahu napadol odvolaním žalovaný (ďalej aj „odvolateľ“) z dôvodu, že postupom súdu prvej inštancie mu bola odňatá možnosť konať pred súdom (§ 205 ods. 2 písm. a) v spojení s § 221 ods. 1 písm. f) OSP) a že jeho rozhodnutie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 205 ods. 2 písm. f) OSP). Odvolateľ uviedol, že v prejednávanej veci neboli splnené zákonné podmienky pre vykonanie pojednávania v jeho neprítomnosti, resp. v neprítomnosti jeho právneho zástupcu, ktorý požiadal o odročenie pojednávania zo zdravotných dôvodov, ktoré doložil. V písomnom vyhotovení rozsudku bolo uvedené nesprávne poučenie, že proti nemu nie je odvolanie prípustné. Nesprávne právne posúdenie spočíva v tom, že ak došlo k platnému prevzatiu dlhu zo zmenky podľa § 531 OZ spoločnosťou Trebišovský cukrovar a.s., tak žalovaný prestal byť dlžníkom VÚB a preto po postúpení pohľadávky na Slovenská konsolidačná, a.s., sa nemohlo obnoviť jeho právne postavenie dlžníka z pôvodne existujúceho právneho vzťahu, ktorý sa týkal obchodov spoločnosti Trebišovský cukrovar a.s. Podľa žalovaného krajský súd nesprávne interpretoval ustanovenie § 17 ZZŠ. Zmluva o prevzatí dlhu zo zmenky je zmluvou medzi účastníkmi tohto vzťahu, ktorá má v prípade vystavenej zmenky platnosť len medzi pôvodnými účastníkmi zmenkového vzťahu. Po postúpení pohľadávky z VÚB na spoločnosť Slovenská konsolidačná, a.s., dlžníkom zostal len Trebišovský cukrovar a.s., o čom svedčí i to, že predmetná pohľadávka bola proti tomuto dlžníkovi uplatnená v konkurznom konaní. Až v dôsledku skončenia konkurzného konania bez uspokojenia postupníka Slovenská konsolidačná, a.s., došlo podľa odvolateľa k indosovaniu zmenky „s vedomím oboch subjektov o tom, že konajú v rozpore s predchádzajúcimi dohodami, čím sa opakovane stali dlžníkmi tie subjekty, ktoré sa svojho postavenia dlžníka účinne zbavili.“ Žalovaný navrhol, aby odvolací súd napadnuté rozhodnutie zrušil a vrátil vec súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

8. K odvolaniu žalovaného sa písomne vyjadrila Slovenská konsolidačná, a.s., odvolanie označila ako nedôvodné a navrhla napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny potvrdiť. Vo vyjadrení zdôraznila, že ZZŠ zmenu zmenkového dlžníka spôsobom podľa § 531 OZ neupravuje, zmluvné prevody zmenkových záväzkov preto nie sú možné a zmenkový dlžník sa nemôže zbaviť svojho záväzku zo zmenky tým, že by sám z tohto záväzku vystúpil, a to ani v prípade súhlasu majiteľa zmenky. Rovnako nie je možné dlh zo zmenky previesť na iného s účinkami voči všetkým neskorším majiteľom zmenky. Ani skutočnosť, že predmetom postúpenia z VÚB na Slovenská konsolidačná, a.s., bola len pohľadávka voči spoločnosti Trebišovský cukrovar a.s., nemá žiadny vplyv na nárok voči žalovanému, keďže jeho zodpovednosť za splnenie tohto zmenkového záväzku vyplýva priamo z ust. § 32 ZZŠ. Zmenka bola 2. mája 2004 indosovaná na Slovenská konsolidačná, a.s., ktorá nebola účastníkom zmluvy o prevzatí dlhu z 9. mája 2000 a preto účinky prevzatia dlhu neplatia pre súčasného majiteľa zmenky, čo vyplýva aj z ust. § 17 ZZŠ.

9. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „NS SR“ alebo „najvyšší súd“) ako súd odvolací, funkčne príslušný na dokončenie predmetného odvolacieho konania, ktoré sa začalo do 30. júna 2016 (§ 470 ods. 4 CSP), po zistení, že odvolanie podala včas strana sporu (žalovaný), v ktorej neprospech bolo rozhodnutie súdu prvej inštancie vydané (§ 359 CSP), po prejednaní odvolania v rozsahu a z dôvodov v ňom uvedených (§ 379 CSP, § 380 ods. 1 CSP) a bez nariadenia odvolacieho pojednávania dospel k záveru, že odvolanie žalovaného je prípustné a zároveň aj čiastočne dôvodné.

10. Primárne v procesnej rovine odvolací súd uvádza, že aj keď odvolacie konanie začalo podaním odvolania žalovaného zo 16. februára 2016, t. j. za účinnosti OSP, najvyšší súd v odvolacom konaní bol povinný postupovať a konať od 1. júla 2016 podľa zákona č. 160/2015 Z.z. Civilný sporový poriadok (ďalej aj „CSP“), keďže podľa ust. § 470 ods. 1 CSP, ak nie je ustanovené inak, platí tento zákon aj na konania začaté pred dňom nadobudnutia jeho účinnosti.

11. Podľa ust. § 470 ods. 2 veta prvá CSP právne účinky úkonov, ktoré v konaní nastali pred dňom

nadobudnutia účinnosti tohto zákona, zostávajú zachované. Podmienky a postup v prvoinštančnom konaní tak bolo potrebné preskúmať podľa právnej úpravy OSP v znení účinnom v dobe konania krajského súdu.

12. Podľa ust. § 471 ods. 2 CSP konania o zmenkovom platobnom rozkaze a šekovom platobnom rozkaze začaté pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona sa dokončia podľa doterajších predpisov. Citované prechodné ustanovenie zakotvuje princíp, podľa ktorého sa konanie o zmenkovom platobnom rozkaze a šekovom platobnom rozkaze, začaté za právneho režimu Občianskeho súdneho poriadku, dokončí podľa tohto režimu aj za účinnosti nového procesného režimu (CSP). Odôvodnené je to vždy v prípadoch, ak zákonodarca určitý inštitút z právneho poriadku vypúšťa a preto už začaté konania ohľadne tohto inštitútu sa dokončia podľa doterajších právnych predpisov. Keďže inštitút zmenkového platobného rozkazu upravený v § 175 OSP (v znení do 22.12.2015) Civilný sporový poriadok neupravuje, bolo potrebné aplikovať na toto odvolacie konanie (s poukazom na ust. § 471 ods. 2 CSP) procesný režim OSP, avšak len na inštitút zmenkového platobného rozkazu. Vzhľadom na vyššie uvedené odvolací súd posudzoval samotné konanie o vydanie zmenkového platobného rozkazu, vrátane prvoinštančného konania o námietkach proti vydanému zmenkovému platobnému rozkazu podľa doterajších predpisov (§ 175 OSP).

13. Podľa ust. § 379 a § 380 ods. 1 CSP, odvolací súd je rozsahom a odvolacími dôvodmi viazaný.

14. K podanému odvolaniu žalovaného odvolací súd uvádza, že za viazanosti ust. § 379 v spojení s ust. § 380 ods. 1 CSP mohol byť rozsudok krajského súdu preskúmaný len v rozsahu a v medziach odvolacích dôvodov. Odvolací súd je viazaný odvolacími dôvodmi, ktoré v sebe zahŕňajú kvalitatívnu, ako i kvantitatívnu stránku, keď sám odvolateľ si určuje rozsah, v akom má byť napadnuté rozhodnutie odvolacím súdom preskúmané a dôvody, z ktorých má byť preskúmané. Relevantné bolo, že odvolacie dôvody sa týkali nesprávnosti tak procesného postupu ako aj rozhodnutia súdu prvej inštancie vo veci samej.

15. Primárnym dôvodom odvolania v procesnej rovine bola námietka odňatia možnosti žalovanému konať pred súdom. Odňatím možnosti konať pred súdom sa rozumie taký nežiaduci postup súdu v prejednávanej veci, ktorým súd účastníkovi konania znemožní realizáciu tých práv, ktoré mu priznáva Občiansky súdny poriadok (teraz Civilný sporový poriadok) za účelom ochrany jeho práv a právom chránených záujmov. Táto vada je významná najmä vtedy, ak súd postupoval v rozpore so zákonom, prípadne s inými všeobecne záväznými právnymi predpismi, a tým odňal účastníkovi jeho procesné práva. Medzi najzávažnejšie prípady odňatia možnosti konať pred súdom možno zaradiť situácie, keď súd rozhodoval bez nariadenia pojednávania a neboli na to splnené podmienky, ak účastníka na pojednávanie riadne nepredvolal alebo ak rozhodol bez toho, aby bola dodržaná zákonom ustanovená lehota na prípravu pojednávania (k tomu pozri uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 4 Cdo 96/2010 zo dňa 20. mája 2010).

16. Námietka odvolateľa, že v písomnom vyhotovení rozsudku bolo nesprávne uvedené poučenie o neprípustnosti odvolania bola opodstatnená, keďže krajský súd v tomto prípade rozhodoval ako súd prvej inštancie a prípustnosť odvolania vyplývala z ust. § 201 a nasl. OSP. Tento dôvod odvolania však sám osebe nebol spôsobilý vyvolať potrebu zrušenia napadnutého rozsudku, keďže v prípade nesprávneho poučenia súdom o tomto opravnom prostriedku sa v prospech odvolateľa predĺžila zákonná lehota na podanie odvolania. Vyplýva to z ust. § 204 ods. 1 veta prvá a ods. 2 OSP, podľa ktorého odvolanie sa podáva do 15 dní od doručenia rozhodnutia na súde, proti rozhodnutiu ktorého smeruje. Odvolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo podané po uplynutí lehoty podľa odseku 1 preto, že sa odvolateľ spravoval nesprávnym poučením súdu o lehote na podanie odvolania. Ak rozhodnutie neobsahuje poučenie o lehote na podanie odvolania alebo ak obsahuje nesprávne poučenie o tom, že odvolanie nie je prípustné, možno podať odvolanie do troch mesiacov od doručenia. Relevantné bolo, že k doručeniu rozsudku žalovanej strane došlo 15. februára 2016 a k podaniu odvolania žalovaného 16. februára 2016 (obálka k č. I. 203 spisu), teda v zákonnej 15-dňovej lehote podľa ust. § 204 ods. 1 veta prvá OSP. Nesprávnym poučením o neprípustnosti odvolania proti napadnutému rozsudku tak k žiadnemu zásahu do procesných práv odvolateľa, ktorý by vyžadoval nápravu v odvolacom konaní

nedošlo a napokon opravu poučenia o odvolaní vykonal krajský súd uznesením č. k. 6Cb/7/2010-205 z 8. marca 2016.

17. Nosným dôvodom namietaného odňatia možnosti žalovanému konať pred súdom prvej inštancie bolo, že krajský súd nariadil a dňa 21. decembra 2015 vykonal pojednávanie v neprítomnosti žalovaného a jeho právneho zástupcu. Právo sporovej strany (účastníka), aby jeho vec bola prejednávaná verejne a v jeho prítomnosti, ktoré je zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, však nemožno chápať tak, že súd nemôže konať a rozhodnúť vo veci bez prítomnosti sporovej strany (účastníka), ale tak, že súd je povinný umožniť strane sporu (účastníkovi) uplatnenie tohto práva. Ustanovenie § 101 ods. 2 OSP umožňovalo vec prejednať v neprítomnosti účastníka (sporovej strany), ktorý sa, i keď bol riadne predvolaný, nedostavil na pojednávanie, ani nepožiadal z dôležitého dôvodu o jeho odročenie. Z tohto predpokladu vychádza aj ustanovenie § 119 ods. 1 OSP, podľa ktorého pojednávanie sa môže odročiť len z dôležitých dôvodov. K tomuto odvolaciemu dôvodu sa odvolací súd oboznámil v potrebnom rozsahu s obsahom spisu a zistil, že hoci právny zástupca žalovaného adresoval a 16. decembra 2015 doručil krajskému súdu žiadosť o odročenie s ospravedlnením jeho neprítomnosti na pojednávaní 21. decembra 2015 zo zdravotných dôvodov, tak odvolacím súdom v danom prípade nebolo zistené porušenie ust. § 101 ods. 2 OSP, podľa ktorého súd pokračuje v konaní, aj keď sú účastníci nečinní. Ak sa riadne predvolaný účastník nedostaví na pojednávanie ani nepožiadal z dôležitého dôvodu o odročenie, môže súd vec prejednať v neprítomnosti takého účastníka; prihliadne pritom na obsah spisu a dosiaľ vykonané dôkazy.

18. Odvolací súd sa stotožnil s krajským súdom, ktorý v napadnutom rozsudku podrobne vysvetlil dôvody neakceptovania žiadosti žalovanej strany zo 16. decembra 2015 o odročenie pojednávania 21. decembra 2015. Odvolací súd len na zvýraznenie uvádza, že doložená lekárska správa zo 16. decembra 2015 vo vzťahu k právnomu zástupcovi žalovaného nenahradila vyjadrenie ošetrojúceho lekára s kritériami vyžadovanými ust. § 119 ods. 3 OSP, ak správa neobsahovala výslovné vyjadrenie ošetrojúceho lekára, že zdravotný stav účastníka alebo jeho zástupcu neumožňuje účasť na pojednávaní. Za takéto vyjadrenie sa považuje vyjadrenie ošetrojúceho lekára, že účastník alebo jeho zástupca nie je schopný bez ohrozenia života alebo závažného zhoršenia zdravotného stavu sa zúčastniť pojednávania. Z tohto dôvodu nemohli byť považované za naplnené dôležité dôvody neprítomnosti na pojednávaní ani na strane samotného žalovaného, ktorý síce v odvolaní poukazoval na potrebu dostatočného kvalitného zastupovania na pojednávaní, avšak nezdôvodnil, prečo napr. nevyužil možnosť (substitučného) zastupovania iným advokátom.

19. Zúčastniť sa pojednávania právnej veci pred súdom je neodňateľným právom každého účastníka konania a to v každom štádiu postupného procesu, pokiaľ zákon nestanovuje inak, ak na tomto svojom práve účastník trvá. Zákon v ustanovení § 101 ods. 2 druhá veta OSP určuje len jednu výnimku z tohto práva účastníka, za ktorej sa môže vec prejednať i v jeho neprítomnosti - t. j. ak riadne predvolaný účastník sa na pojednávanie nedostavil a nepožiadal z dôležitého dôvodu o odročenie pojednávania. Jednou zo súčastí koncepcie spravodlivého súdneho konania, je tiež princíp rovnosti zbraní, ktorý okrem iného vyžaduje, aby každý účastník mal primeranú možnosť predložiť svoje návrhy za podmienok, ktoré nie sú podstatne nevýhodnejšie než podmienky, za ktorých touto možnosťou disponuje druhý účastník (viď rozsudky ESLP Ankerl v. Švajčiarsko, 1996 - V, s. 1567, Helle v. Fínsko, 1997 - VIII, s. 2928 a pod. a uznesenie Najvyššieho súdu SR z 21. júla 2010, sp. zn. 5 Cdo 122/2010). Uvedené vo vzťahu k žalovanej strane porušené nebolo. V tejto súvislosti súd prvej inštancie správne zhodnocoval i priebeh konania predchádzajúceho pojednávaniu 21. decembra 2015, v ktorom bolo vykonané pojednávanie 9. júla 2014 v prítomnosti žalovanej strany, ktorá tak mala v prvoinštančnom konaní vytvorený dostatočný priestor pre uplatnenie svojej obrany proti žalovaným nárokom, a to už od doručenia vydaného zmenkového platobného rozkazu. Na pojednávanie 21. decembra 2015 z hľadiska splnenia podmienok jeho vykonania v neprítomnosti žalovanej strany tak bolo dôvodné nahliadať nie izolovane, ale v spojitosti s celým priebehom prvoinštančného konania, ktorý predchádzal napadnutému rozsudku. Napokon podstatný bol i charakter daného súdneho konania, v ktorom mohlo byť v zásade konané len v rozsahu a o tých námietkach žalovaného, ktoré koncentroval v lehote do troch dní od doručenia zmenkového platobného rozkazu (§ 175 OSP v znení do 22.12.2015). Z uvedených dôvodov odvolací súd v postupe

krajského súdu, ktorý za splnenia podmienok podľa § 101 ods. 2 OSP vykonal pojednávanie 21. decembra 2015 v neprítomnosti riadne a včas predvolanej žalovanej strany sporu, avšak bez preukázania dôležitého dôvodu tejto neprítomnosti, nezistil odňatie možnosti žalovanému konať pred súdom (teraz podľa ust. § 365 ods. 1 písm. b/ CSP, že by týmto procesným postupom došlo k znemožneniu žalovanej strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces).

20. V rámci formulovaného odvolacieho dôvodu o odňatí možnosti žalovanému konať pred súdom a v súvislosti s potrebou oboznámiť sa s celým priebehom konania pred súdom prvej inštancie, ktorý predchádzal napadnutému rozsudku, odvolací súd zo spisu zistil, že žalobu, doručенú krajskému súdu 22. decembra 1998, pôvodne podala Všeobecná úverová banka, a.s., ktorá 26. januára 2004 krajskému súdu oznámila (č. l. 40 spisu), že dňa 28. júna 2000 uzavrela podľa ust. § 524 a nasl. OZ zmluvu o postúpení pohľadávok s postupníkom Slovenská konsolidačná, a.s. Predmetom postúpenia bola žalovaná pohľadávka zo zmenky. Oznámenie obsahovalo návrh, s výslovným odkazom na ust. § 92 ods. 2 OSP, na zmenu účastníka konania na strane žalobkyne tak, aby namiesto VÚB do konania vstúpila Slovenská konsolidačná, a.s. Následne došlo k rubopisovaniu originálu zmenky z VÚB na Slovenská konsolidačná, a.s. V spise sa nenachádza výslovne udelený súhlas spoločnosti Slovenská konsolidačná, a.s. so vstupom do konania na miesto žalobkyne VÚB, avšak vo vyjadrení zo 7. októbra 2009 na čísle listu 84 spisu Slovenská konsolidačná, a.s. uviedla, že na žalobe trvá. Krajský súd uznesením č. k. 12Zm 141/98-66 zo 16. mája 2005 rozhodol o zastavení konania voči pôvodne žalovanému 1/ a žalovanému 2/ ako zaniknutým subjektom, pričom toto uznesenie, v spojení s potvrdzujúcim uznesením NS SR sp. zn. 5Obo 213/2005 z 29. júna 2006, doručil spoločnosti Slovenská konsolidačná, a.s. a žalovanému (pôvodne žalovanému 3/). Následne krajský súd vydal predmetný zmenkový platobný rozkaz, ktorým rozhodol voči žalovanému v prospech Slovenská konsolidačná, a.s. ako žalobkyni a zmenkový platobný rozkaz doručil len týmto subjektom.

21. Z vyššie uvedených zistení odvolací súd konštatuje, že v postupe súdu prvej inštancie čo do okruhu účastníkov, resp. strán sporu, s ktorými konal od podania návrhu pôvodnej žalobkyne (VÚB) na zmenu účastníka konania (§ 92 ods. 2 OSP), a to bez toho, aby o tomto procesnom návrhu akokoľvek rozhodol (§ 92 ods. 3 OSP), došlo k takej vade, ktorá vo svojom dôsledku znamenala zmätočnosť konania a odňatie možnosti účastníkom (sporovým stranám) konať pred súdom. Preto nevyhnutne došlo k rozhodnutiu o zrušení napadnutého rozsudku a k vráteniu veci súdu prvej inštancie na ďalšie konanie podľa ust. § 389 ods. 1 písm. b) CSP, podľa ktorého odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie zruší, len ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, ak tento nedostatok nemožno napraviť v konaní pred odvolacím súdom.

22. Obsah práva na spravodlivý súdny proces nespočíva len v tom, že osobám nemožno brániť v uplatnení práva, alebo ich diskriminovať pri jeho uplatňovaní. Obsahom tohto práva je irelevantné konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky. Ak je toto konanie v rozpore s procesnými predpismi, porušuje ústavnoprávne princípy (napr. II ÚS 85/06). V danom prípade došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces tak voči odvolateľovi, ako aj pôvodnej žalobkyni VÚB, s ktorou nebolo konané napriek tomu, že bez právoplatného rozhodnutia krajského súdu o navrhovanej zmene na žalujúcej strane, bolo namiesto pôvodnej žalobkyne VÚB konané ako so žalobkyňou so spoločnosťou Slovenská konsolidačná, a.s. Týmto spôsobom došlo okrem iného i k nesprávnemu doručovaniu písomností súdu prvej inštancie. Prítom právna úprava doručovania v občianskom súdnom konaní plní veľmi významnú funkciu. Súd totiž môže konať a rozhodovať len vtedy, ak má riadne preukázané, že účastníci dostali všetky písomnosti, prijatie a znalosť ktorých je predpokladom ďalšieho postupu v konaní, použitia opravného prostriedku, prostriedkov procesnej obrany a ochrany a ďalších úkonov, ktoré je prípustné urobiť len v zákonom alebo súdom ustanovenej lehote. Obzvlášť doručovanie súdnych rozhodnutí vo veci samej je nevyhnutným predpokladom právoplatného skončenia veci, prípadne i vykonateľnosti súdneho rozhodnutia (ak je rozhodnutie vykonateľné bez ohľadu na právoplatnosť). Doručovanie ovplyvňuje skúmanie procesných podmienok základného konania, odvolacieho konania, ako aj konania o mimoriadnych opravných prostriedkoch. Právna úprava doručovania preto plne

rešpektuje záujmy účastníkov konania a nevyhnutnosť ich úplného a účinného informovania prostredníctvom tohto procesnoprávneho úkonu. Ak nebola písomnosť doručená správne, podľa predpisov upravujúcich tento úkon, má to priamo za následok vadnosť a nezákonnosť doručenia, s ktorou vadou sú spojené závažné procesnoprávne účinky; ak došlo k vadnému doručeniu rozhodnutia alebo ho súd vôbec opomenul doručiť, nemôže rozhodnutie nadobudnúť právoplatnosť (uznesenie Najvyššieho súdu SR z 30. júna 2010, sp. zn. 5 Cdo 190/2009). Uvedené sa vzťahuje napr. k nesprávne vyznačenej doložke právoplatnosti a vykonateľnosti na uznesení krajského súdu o zastavení konania voči žalovaným 1/ a 2/, keďže doteraz nebolo doručené všetkým sporovým stranám.

23. Ustanovenie § 92 ods. 2 a 3 OSP umožňovalo zmenu účastníkov konania, a to v závislosti od hmotnoprávnych zmien, ku ktorým došlo po začatí súdneho konania. Účelom procesného inštitútu obsiahnutého v ustanoveniach § 92 ods. 2 a 3 OSP je riešiť dôsledky singulárnej sukcesie, ak táto nastala po začatí konania. Zmyslom tejto právnej úpravy je umožniť žalobcovi, aby pomocou zmeny účastníka konania odstránil nedostatok aktívnej alebo pasívnej vecnej legitimácie, ktorý nastal v priebehu konania a ktorý by inak neodvratne viedol k zamietnutiu žaloby, pričom sa ukazuje, že je hospodárne, aby vec bola prejednaná a rozhodnutá v rámci už začatého konania voči inej alebo proti inej osobe. Predpokladom zmeny je návrh na zmenu účastníka podaný žalobcom alebo osobou, na ktorú boli práva alebo povinnosti, o ktorých sa koná, prevedené alebo na koho prešli a súhlas nového žalobcu (nevyžaduje sa, ak návrh podá sám vstupujúci žalobca).

24. V preskúmvanej veci je z obsahu spisu zrejmé, že pôvodná žalobkyňa VÚB vo svojom oznámení (č. l. 40 spisu) okrem iného žiadala, aby súd prvej inštancie vydal procesné uznesenie, ktorým pripustí zmenu účastníka v konaní na žalujúcej strane (§ 92 ods. 2 OSP). Ohľadne pôvodnou žalobkyňou v návrhu tvrdenej skutočnosti súd prvej inštancie mal skúmať, či nastalataká právna skutočnosť, s ktorou právne predpisy spájajú prevod alebo prechod práva alebo povinnosti a ak táto skutočnosť naozaj nastala, či je v konkrétnom prípade spôsobilá mať za následok prevod alebo prechod práva alebo povinnosti, o ktoré v konaní ide (či k indosácii zmenky skutočne došlo právne perfektným spôsobom podľa ZZŠ). Otázkou, či tvrdené právo (povinnosť), ktoré malo byť prevedené alebo ktoré malo prejsť na iného, tu skutočne je, sa nezaoberá, pretože sa týka už posúdenia merita veci, ku ktorému sa súd vyjadruje až v rozhodnutí vo veci samej.

25. K zmene účastníctva dôjde až vtedy, keď súd zmenu pripustí. To znamená, že pokiaľ o návrhu podanom podľa § 92 ods. 2 OSP (teraz § 80 ods. 1 CSP) súd právoplatne nerozhodne, zostáva okruh účastníkov konania nezmenený (k tomu pozri uznesenie NS SR z 25. júna 2014, sp. zn. 5Cdo 248/2012).

26. Odvolací súd dospel k záveru, že súd prvej inštancie v danom prípade nepostupoval správne, keď o návrhu pôvodnej žalobkyne VÚB na zmenu účastníka nerozhodol. Skutočnosť, že došlo v konaní k procesnej vade podľa § 205 ods. 2 písm. a) v spojení s § 221 písm. f) OSP (teraz § 365 ods. 1 písm. b) CSP), je dôvodom, pre ktorý musel odvolací súd napadnutý rozsudok zrušiť, pretože rozhodnutie vydané v konaní postihnutom tak závažnou procesnou vadou, nemôže byť považované za správne. Vzhľadom na procesné dôvody, ktoré viedli k potrebe zrušiť napadnuté rozhodnutie krajského súdu, nezaoberal sa odvolací súd ďalšími námietkami žalovaného uvedenými v odvolaní z hľadiska vymedzeného dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci samej.

27. Z uvedených dôvodov Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok krajského súdu podľa § 389 ods. 1 písm. b) CSP zrušil a vrátil mu vec podľa § 391 ods. 1 CSP na ďalšie konanie. V ďalšom konaní sa súd prvej inštancie bude zaoberať primárne procesným návrhom VÚB na zmenu sporovej žalujúcej strany. Pri skúmaní splnenia procesných podmienok pre zmenu žalujúcej sporovej strany sa bude zaoberať aj indosáciou predmetnej zmenky z hľadiska splnenia podmienok podľa ZZŠ (rubopis, tradícia). Až po ustálení okruhu účastníkov sporového konania (sporových strán) právoplatným rozhodnutím, preverí správnosť doterajšieho doručovania písomností súdu a vyznačených doložiek právoplatnosti a vykonateľnosti. Následne sa krajský súd ako súd prvej inštancie bude opätovne zaoberať vecou samou, pričom v novom meritórnom rozhodnutí sa náležite vysporiada so všetkými relevantnými námietkami

žalovaného proti vydanému zmenkovému platobnému rozkazu, vrátane námietky nedostatku aktívnej vecnej legitímácie žalobkyne. Krajský súd rozhodne aj o nároku na náhradu trov prvoinštančného a odvolacieho konania (§ 396 ods. 3 CSP).

28. Rozhodnutie prijal odvolací senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustné dovolanie (ust. § 419, § 420 a contrario, § 421 ods. 1 a contrario CSP).